

AML – STAN PRAC WSPÓLNYCH W SEKTORZE BANKOWYM

Paweł Szulik
radca prawny ZBP

Józefów, 18 stycznia 2023 r.
Konwent na Rzecz Współpracy i Rozwoju Polskiej Bankowości Spółdzielczej

- Forum ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu przy Radzie Bezpieczeństwa Banków (Forum AML) jest przestrzenią stworzoną w celu wsparcia bankowych komórek AML,
- W spotkaniach uczestniczą przedstawiciele komórek AML,
- Celem prac Forum jest wymiana wiedzy, doświadczeń oraz podejmowanie wspólnych inicjatyw, w tym - w relacji z GIIF,
- W ramach spotkań, rozwiązywane są również problemy praktyczne związane z aktualnymi wyzwaniami w obszarze AML/CFT,
- Główne zagadnienia omawiane w ramach spotkań w 2022 roku:
 - Praktyczne aspekty stosowania sankcji nakładanych w związku z wojną w Ukrainie,
 - Inkluzja finansowa uchodźców,
 - Konsultacja projektu rozporządzenia dot. PEP – osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne,
 - Sektorowe Centrum Usług AML,
 - Wątpliwości praktyczne oraz interpretacyjne związane z wykonywaniem obowiązków wynikających ze stosowania ustawy AML.

Współpraca z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej (GIIF)

Forum AML prowadzi liczne działania we współpracy z głównym organem polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – tj. GIIF:

- Warsztaty prowadzone przez przedstawicieli GIIF dotyczące bieżących zagadnień – w tym m.in. problematyki raportowania niezgodności dot. beneficjenta rzeczywistego,
- Wspólne konsultacje dot. Sektorowego Centrum Usług AML,
- Konsultacja projektów legislacyjnych, w tym projektu rozporządzenia dot. PEP,
- Udział przedstawicieli GIIF w wydarzeniach organizowanych przez ZBP – w tym konferencji SafeBank oraz Konferencji współpracy sektora bankowego z organami ścigania w zakresie zapobiegania, ujawniania oraz zwalczania przestępczości związanej z funkcjonowaniem banków organizowanej we współpracy z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie oraz Komendą Główną Policji.

CRBR – Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych

Zgodnie z dyrektywą AML:

*„Konieczność posiadania **dokładnych i aktualnych** danych dotyczących beneficjenta rzeczywistego jest **kluczowym czynnikiem śledzenia przestępców**, którzy w przeciwnym razie mogliby ukryć swoją tożsamość w strukturze korporacyjnej.”*

*„Zapobieganie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu **nie może być skuteczne**, jeżeli **otoczenie sprzyja** przestępcom poszukującym schronienia dla swoich finansów za pomocą nieprzejrzystych struktur.”*

Oznacza to, że prawidłowe rozpoznawanie beneficjenta rzeczywistego jest jednym z najważniejszych obowiązków na gruncie ustawy AML

Definicja beneficjenta rzeczywistego:

***każda** osoba fizyczna sprawującą bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad klientem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, **umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania** podejmowane przez klienta, lub każda osoba fizyczna, w imieniu której są nawiązywane stosunki gospodarcze lub jest przeprowadzana transakcja okazjonalna, w tym: (...)*

CRBR - Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych

Podmioty zobowiązane do zgłaszania beneficjentów rzeczywistych do CRBR:

- 1) spółki osobowe (spółki jawne; spółki partnerskie; spółki komandytowe; spółki komandytowo-akcyjne);
- 2) spółki kapitałowe (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością; proste spółki akcyjne, spółki akcyjne, z wyjątkiem ...);
- 3) trusty, których powiernicy lub osoby zajmujące stanowiska równoważne:
 - 1) mają miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub
 - 2) nawiązują stosunki gospodarcze lub nabywają nieruchomości na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w imieniu lub na rzecz trustu;
- 4) europejskie zgrupowania interesów gospodarczych; spółki europejskie;
- 5) spółdzielnie; spółdzielnie europejskie;
- 6) stowarzyszenia podlegające wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego;
- 7) fundacje.

Ustawa o Systemie Informacji Finansowej - SINF

Zgodnie z V Dyrektywą AML:

[...] każde państwo członkowskie UE jest zobowiązane do ustanowienia rejestru lub systemu, który umożliwi szybką identyfikację osób fizycznych lub prawnych, które posiadają lub kontrolują rachunki płatnicze, rachunki bankowe oraz skrytki depozytów.

Celem ustawy jest zwiększenie transparentności przepływów finansowych dokonywanych w systemie finansowym, a co za tym idzie skuteczniejsze funkcjonowanie organów odpowiedzialnych za detekcję środków finansowych pochodzących z działalności o charakterze przestępczym lub służących finansowaniu działalności terrorystycznej.

Ustawa o Systemie Informacji Finansowej określa m.in.:

- instytucje zobligowane do przekazywania danych do Systemu Informacji Finansowej,
- zakres informacji, które muszą być przekazywane do Systemu Informacji Finansowej,
- podmioty uprawnione do pozyskiwania danych z Systemu Informacji Finansowej,
- zasady ochrony informacji przetwarzanych w ramach Systemu Informacji Finansowej.

Ustawa o Systemie Informacji Finansowej - SINF

W Systemie Informacji Finansowej będą gromadzone, przetwarzane i udostępniane informacje o:

- otwartych i zamkniętych rachunkach bankowych,
- rachunkach w SKOK-ach,
- rachunkach płatniczych w innych podmiotach,
- rachunkach papierów wartościowych,
- rachunkach zbiorczych wraz z rachunkami pieniężnymi służącymi do ich obsługi,
- umowach dotyczących udostępnienia skrytek sejfowych.

Nieprzekazanie wymaganych informacji do Systemu Informacji Finansowej, jak również przekazanie nieprawdziwych lub niekompletnych informacji, będzie podlegało wysokiej karze pieniężnej – do 1,5 mln zł.

Z Systemu Informacji Finansowej będą mogli korzystać organy ścigania w celu walki z przestępczością, m.in.: Policja, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służba Wywiadu Wojskowego, Żandarmeria Wojskowa, Straż Graniczna, Generalny Inspektor Informacji Finansowej oraz Krajowa Administracja Skarbowa.

Ustawa o Systemie Informacji Finansowej – SINIF – proces legislacyjny

Ustawa została skierowana do podpisu Prezydenta

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (art. 51)

Przekazywanie informacji zgromadzonych w SINIF rozpoczyna się nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (art. 48)

Nowe regulacje unijne – pakiet „Euro AML”

VI Filarów polityki AML/CFT

7 maja 2020 r., Komisja Europejska opublikowała Plan działania na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Plan działania opiera się na **VI Filarach**:

1. Skuteczne stosowanie przepisów UE: Komisja będzie nadal ściśle monitorować wdrażanie unijnych przepisów przez państwa członkowskie, aby przepisy krajowe spełniały najwyższe możliwe standardy.

2. Jednolity zbiór przepisów: obowiązujące przepisy unijne są dalekosiężne i skuteczne, państwa członkowskie stosują je jednak w bardzo różny sposób. Rozbieżne interpretacje prowadzą zatem do luk w unijnym systemie, które mogą być wykorzystywane przez przestępców.

3. Nadzór na szczeblu UE: według obecnych zasad za indywidualny nadzór nad stosowaniem przepisów UE w tej dziedzinie odpowiedzialne są poszczególne państwa członkowskie, co może prowadzić do powstawania luk w zakresie nadzoru nad tymi przepisami.

4. Mechanizm koordynacji i wsparcia jednostek analityki finansowej państw członkowskich: jednostki analityki finansowej w państwach członkowskich odgrywają zasadniczą rolę w identyfikowaniu transakcji i działań, które mogą mieć związek z działalnością przestępczą.

5. Egzekwowanie przepisów prawa karnego UE i wymiana informacji: współpraca sądowa i policyjna, prowadzona w oparciu o unijne instrumenty i rozwiązania instytucjonalne, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia właściwej wymiany informacji. W walce z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu może też odegrać pewną rolę sektor prywatny.

6. Pozycja UE na arenie międzynarodowej: UE jest aktywnie zaangażowana w prace Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) i podejmowane na arenie międzynarodowej działania dotyczące kształtowania międzynarodowych standardów w zakresie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Pakiet „Euro AML”

W związku z opracowanymi „Filarami” – w lipcu 2021 r. Komisja Europejska opublikowała pakiet rozwiązań legislacyjnych w obszarze AML/FT. Pakiet regulacji składa się z czterech aktów prawnych:

- Rozporządzenie ustanawiające nowy unijny organ ds. AML/CFT,
- Rozporządzenie w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, które ma zawierać bezpośrednio obowiązujące w państwach członkowskich przepisy, w tym w zakresie stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz beneficjentów rzeczywistych,
- Szósta dyrektywa w sprawie AML/CFT, która ma zastąpić dotychczasową Dyrektywę 2015/849 (Dyrektywa AML IV) zmienioną Dyrektywą 2018/843 (Dyrektywa AML V). Nowa dyrektywa będzie zawierać przepisy wymagające implementacji do prawa krajowego państw członkowskich. Przepisy te mają dotyczyć m. in. krajowych organów nadzoru i jednostek analityki finansowej państw członkowskich (takich jak w Polsce Generalny Inspektor Informacji Finansowej),
- Zmiana rozporządzenia z 2015 r. w sprawie transferów środków pieniężnych w celu śledzenia transferów kryptowalut (Rozporządzenie 2015/847/UE).

Nowy organ nadzoru na poziomie UE

Rola nowego organu UE

Do jego zadań należeć będą:

1. monitorowanie rozwoju sytuacji na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz ocena zagrożeń, podatności na zagrożenia oraz ocena ryzyka w odniesieniu do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu;
2. gromadzenie informacji na temat niedociągnięć stwierdzonych w stosowaniu przepisów AML;
3. monitorowanie i wspieranie realizacji zamrożenia aktywów w ramach unijnych środków ograniczających na całym rynku wewnętrznym;
4. wspieranie, ułatwianie i wzmacnianie współpracy i wymiany informacji między podmiotami zobowiązanymi a organami publicznymi w celu wypracowania wspólnego rozumienia ryzyka i zagrożeń związanych z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, przed którymi stoi rynek wewnętrzny;
5. pośredni i bezpośredni nadzór nad wybranymi unijnymi instytucjami zobowiązanymi z sektora finansowego.

Pod **bezpośredni nadzór** podlegać będą podmioty z sektora finansowego wybierane w ramach okresowego, prowadzonego **co 3 lata**, wyboru, w oparciu o następujące kryteria:

1. instytucje kredytowe prowadzące działalność w co najmniej siedmiu państwach członkowskich oraz charakteryzujące się wysokim profilem ryzyka w co najmniej czterech państwach członkowskich,
2. inne instytucje finansowe, które prowadzą działalność w co najmniej dziesięciu państwach członkowskich oraz charakteryzują się wysokim profilem ryzyka nieodłącznego w co najmniej jednym państwie członkowskim

Nowy organ nadzoru na poziomie UE

Utworzenie nowego organu planowane jest na 1 stycznia 2023 r.
a pełnię swych uprawnień osiągnie on w 2026 r.

Prawdopodobnie, większość uprawnień nadzorczych pozostanie
przy organach krajowych

Rozporządzenie AML/CFT

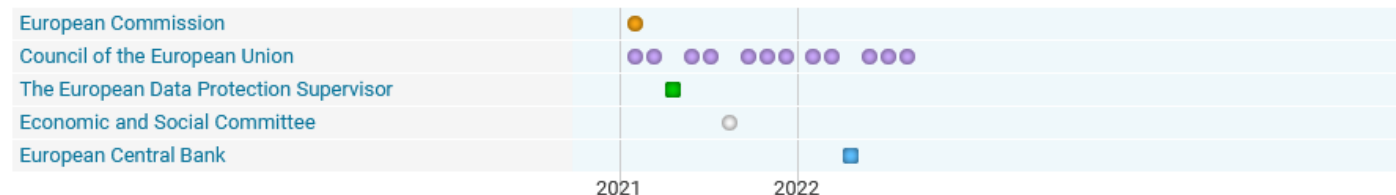
- Potrzeba wynikająca z braku harmonizacji;
- Stosowane bezpośrednio – bez konieczności implementacji do porządku krajowego;
- Ustanawia m.in. jednolitą definicję:
 - Polityk i procedur, które powinny wdrożyć IO
 - Oceny ryzyka IO i tryb jej przeprowadzania
 - Wyznaczonego „Compliance Officera”
 - Szeregu obowiązków raportowych
 - Wytycznych dot. CDD oraz KYC
 - Katalogu Instytucji Obowiązanych

- Do katalogu IO zostaną dodane następujące podmioty:
 - dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów
 - dostawcy usług finansowania społecznościowego
 - kredytodawcy kredytów hipotecznych i konsumenckich oraz pośrednicy kredytów hipotecznych i konsumenckich niebędący instytucjami kredytowymi ani finansowymi
 - podmioty działające w imieniu obywateli państw trzecich w kontekście programów ułatwień pobytowych dla inwestorów

Usunięte z katalogu zostaną podmioty prowadzące handel towarami z wyjątkiem podmiotów prowadzących handel metalami szlachetnymi i kamieniami szlachetnymi.

Planowana data
rozpoczęcia stosowania
Rozporządzenia to
3 lata od daty jego
wejścia w życie.

Follow the steps of procedure 2021/0239/COD

Reverse Order

⌵ Expand all / ⌶ Collapse all

European Parliament

- ✚ Council of the European Union

OPINIONS

+ European Central Bank

+ The European Data Protection Supervisor

+ Economic and Social Committee

PROPOSAL

+ European Commission

Rozporządzenie AML/CFT - wdrożenie

Wejście w życie Rozporządzenia AML/CFT oraz rozpoczęcie jego stosowania będzie wymagało szczegółowego przeanalizowania dotychczasowych procesów dotyczących raportowania, środków bezpieczeństwa finansowego, procedur wewnętrznych (w tym podziału kompetencji) pod kątem zgodności z nową regulacją.

Rolą Związku Banków Polskich będzie koordynowanie procesu analitycznego oraz wspieranie wymiany wiedzy i doświadczeń. Istotne będzie również podejmowanie wspólnych inicjatyw z przedstawicielami Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

Treść projektu:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021PC0420>

Co to jest SCU AML ?

Sektorowe Centrum Usług AML to partnerskie przedsięwzięcie KIR i ZBP, które ma na celu przygotować i udostępnić katalog usług wspierających w bankach procesy AML/CFT.

Przewodnią ideą SCU AML jest sektorowe współdzielenie danych.

Podstawy prawne :

1. Przepis art. 106d ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, umożliwia wymianę informacji w przypadkach wykonywania obowiązków w zakresie określonym w przepisach ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
2. Przepis art. 119zu § 2a pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, umożliwia przetwarzanie przez KIR danych zgromadzonych w STIR w celu wykonywania na rzecz banków czynności niezbędnych do zastosowania przez Uczestników środków bezpieczeństwa finansowego oraz prowadzenia i dokumentowania wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji, o której mowa w art. 43 ust. 3 ustawy AML.

1. Kontynuacja rozwoju usług opartych o STIR z jednoczesnym poszerzaniem zakresu danych z jednej strony o SInF, a z drugiej strony o Elixir, Express Elixir i bazy danych ZBP.
2. Maksymalne wykorzystanie możliwości analizy danych sektorowych – jaśniejszy obraz „układanki”, aby lepiej zrozumieć, ocenić i ograniczyć ryzyko związane z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.
3. Zwiększenie efektywności procesów AML/CFT w obszarze onboardingu oraz monitoringu klienta poprzez dostarczenie danych, których pojedynczy bank nie jest w stanie sam zebrać/zidentyfikować – więcej danych daje dokładniejszy wynik.
4. Obniżenie kosztów dostosowania do zmian regulacyjnych bądź nowych wymagań dzięki usługom wspólnym oferowanym przez SCU AML.
5. Dodatkowe usługi wykorzystujące potencjał danych sektorowych - obsługa żądań organów ścigania.

Sektorowe Centrum Usług AML – obecny etap prac

1) ANALIZA I WYKRYWANIE TRANSAKcji PODEJRZANYCH

- scenariusze transakcyjne badające w ujęciu sektorowym związku klienta np. z krajami wysokiego ryzyka, krajami trzecimi wysokiego ryzyka KE, giełdami walut wirtualnych, jak też podmiotami lub osobami z list referencyjnych (bankowych lub SCU AML),

- bieżące raporty przekazywane na bramki banków (pliki z alertami i operacjami),

Etap prac: • kalibracja i weryfikacja wyników z bankami, • testy parametryzacji, • cykliczne warsztaty operacyjne

2) INFORMACJA O KLIENCIE FIRMOWYM

- kompleksowa informacja sektorowa – aktywność produktowa i transakcyjna, okresowe agregaty, uwzględniające m.in. rodzaj produktu i waluty transakcji,

- dane z sektora, ZBP i rejestrów publicznych ze wskazaniem konkretnego źródła,

- ryzyka zidentyfikowane na podstawie powiązań osobowych (PEP, sankcje) i transakcyjnych,

- profil kontrahentów i procentowy udział obrotów kontrahenta per waluta operacji,

Etap prac: • prace deweloperskie, testy wewnętrzne, • przygotowania do testów z bankami w kanale online, • uzgodnienia w zakresie funkcjonalności aplikacji www.

3) OBSŁUGA LIST REFERENCYJNYCH I SANKCYJNYCH

- sygnalizacja występowania klienta na listach sankcyjnych,

- sygnalizacja powiązań osobowych i transakcyjnych klienta z osobami i podmiotami umieszczonymi na listach sankcyjnych, • obsługa list referencyjnych poszczególnych banków,

- NOWA INICJATYWA: skanowanie transakcji krajowych.

Etap prac: • prace deweloperskie, • projektowanie nowych scenariuszy, • testy wewnętrzne, • prace koncepcyjne w zakresie skanowania transakcji krajowych.

- **TYPOWANIE ŁAŃCUSZKÓW TRANSAKCJI PODEJRZANYCH I IDENTYFIKACJA RZECZYWISTYCH ŁAŃCUCHÓW TRANSAKCJI PRZESTĘPCZYCH**

koncepcja, etap testów - Proof of Concept (PoC)

- **INFORMACJA O KLIENCIE INDYWIDUALNYM**

koncepcja, wdrożenie SInF – ustawy o Systemie Informacji Finansowej

- **CENTRALIZACJA OBSŁUGI ZAPYTAŃ ORGANÓW ŚCIGANIA**

wstępna koncepcja

Dziękuję za uwagę

**Zespół Bezpieczeństwa Banków
Związek Banków Polskich**

kontakt: bcc@zbp.pl
alert@fincert.pl